

Hodowcy „POLSUS”

dr Piotr Kołodziejczyk

Każdego dnia dowiadujemy się o nowych ogniskach ASF u świń. Choroba pędzi i dziesiątkuje stada. To my, hodowcy, musimy dać przykład innym, jak chronić stado przed wtargnięciem wirusa do chlewni.

Słowo **bioasekuracja** jeszcze cztery lata temu dla wielu rolników utrzymujących świnie było mało znaczące. Po pojawieniu się afrykańskiego pomoru świń (ASF) w Polsce, bioasekuracja stała się jednym z częściej używanych słów w kontekście produkcji świń.

To, że należy zabezpieczyć gospodarstwa przed dostępem dzikich zwierząt i niekontrolowanym wejściem osób nieupoważnionych do chlewni jest oczywiste. Bioasekuracja przez wielu hodowców jest wciąż kojarzona tylko z problemem z ASF. Rzadko mówi się o bezpieczeństwie wewnątrz ferm – ochronie zdrowia zwierząt przed innymi jednostkami chorobowymi, które obciążają budżet gospodarstwa.

Lekarze weterynarii wciąż zbyt mało mówią o najtańszym programie ochrony zdrowia świń, jakim jest bioasekuracja w kontekście utrzymania stabilnej sytuacji epizootycznej w chlewni. Skuteczne działania wymagają przygotowania i przestrzegania bez wyjątku przyjętych zasad. Złamanie choćby jednej z nich może zniweczyć cały wysiłek i nakłady.

Określamy krytyczne punkty i zagrożenia dla zdrowotności zwierząt oraz ludzi, a także wprowadzamy odpowiednie procedury stosowane do minimalizacji każdego z zagrożeń: zasady kwarantanny i aklimatyzacji materiału hodowlanego, procedur przemieszczania się ludzi i zwierząt między działami, używania narzędzi do higieny pomieszczeń, procedur ich mycia i dezynfekcji oraz usuwania odpadów i padliny.

Wejście do fermy

1. Każde wejście do fermy musi być kontrolowane. Należy pozostawić ubrania i obuwie w części brudnej szatni, najlepiej wziąć prysznic i ubrać odzież fermową. Dobrym rozwiązaniem jest zorganizowanie służby bez możliwości cofania się. Dla bezpieczeństwa i higieny fermy warto wcześniej przed taką służą zorganizować strefę pozostawiania obuwia i stanowisko do mycia i dezynfekcji rąk.

2. Odwiedzający lub kontrolujący fermę urzędnicy powinni być uświadomieni, jaki jest status zdrowia zwierząt, jakie są procedury oraz warunki, aby wejść do chlewni. By uniknąć wprowadzenia chorób, należy przede wszystkim unikać wizyt osób, które mogły mieć kontakt ze świniami. Minimalny okres izolacji powinien wynosić 72 godziny. Obsługa fermy powinna przejść szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i być świadoma zagrożeń wynikających z wprowadzenia choroby do stada. Pracownicy powinni być dobierani tak, aby nie byli to rolnicy utrzymujący świnie, jak również świadomi zagrożeń wynikających chociażby z wizyty u innych osób utrzymujących świnie (rodzina, znajomi).

3. Należy też zakazać wnoszenia do chlewni posiłków niepoddanych obróbce termicznej lub przygotowanych z domowych wędlin i posiłków sporządzonych z wieprzowiny i dziczyzny. Najlepszym rozwiązaniem jest organizowanie posiłków dla pracowników przez właściciela zwierząt. Zabrania się również wnoszenia do fermy przedmiotów osobistych (telefon, tablet, biżuteria). Potrzebne w chlewni przedmioty lub preparaty powinny być poddane dezynfekcji suchej – służa z lampą UV i/lub dezynfekcji mokrej.

4. W dobrze zorganizowanych fermach znajdują się warsztaty w pełni wyposażone w sprzęt do naprawy instalacji hydraulicznej, instalacji elektrycznej i mechaniki. Do fermy wchodzi tylko konserwator lub personel sam usuwa usterki.

Kierowanie ruchem

1. Należy **przestrzegać zasad izolacji poszczególnych działów fermy**.
2. W fermach, w których zatrudniani są pracownicy, należy **ograniczyć do minimum przechodzenie ich między sektorami**, np. pracownicy porodówki nie powinni pracować w odchowniach i tuczarniach, i odwrotnie. Jeśli jest to niemożliwe do zorganizowania, należy umożliwić zmianę obuwia oraz postawić stanowisko do umycia i dezynfekcji rąk pomiędzy sektorami, aby do minimum ograniczyć przenoszenie patogenów.
3. W wielu fermach można spotkać **podział na kolory**, do każdego działu fermy jest przypisany kolor, który obejmuje m.in.: ubranie, obuwie, narzędzia, takie jak: miotły, łopaty, wózki.
4. Nawet pomimo najlepszego statusu zdrowotnego w fermie, **wanienki ze środkiem dezynfekcyjnym** przed drzwiami każdej sekcji będą elementem poprawiającym zdrowotność stada.
5. **Stosowanie proszków dezynfekcyjnych** na korytarzu w porodówce pozwoli na ciągłą dezynfekcję obuwia podczas poruszania się między kojcami.

Mycie i dezynfekcja

1. Zasada „**całe pomieszczenie pełne – całe pomieszczenie puste**” (CPP-CPP) jest podstawowym elementem pozwalającym utrzymać wysoki status zdrowia świń. Umożliwia dokładne umycie i dezynfekcję po opróżnieniu pomieszczenia. Dzięki temu zwierzęta trafiają do czystego pomieszczenia.
2. Zasadę tę stosuje się w porodówkach, warchlakarniach i tuczarniach, trudno zastosować ją w dziale inseminacji i loch prośnych. Ideą jest przerwanie możliwości zakażenia się zwierząt między sobą.
3. Aby mycie i dezynfekcja były prawidłowo przeprowadzone, warto skonsultować się z dostawcami preparatów myjąco-dezynfekcyjnych, aby dobrać odpowiedni sprzęt i środki.

Izolacja chorych zwierząt

1. Dokumentacja fermowa, tj. karty loch, grup technologicznych, tablice zakresu działań usprawnią terminowe przeprowadzanie zabiegów profilaktycznych w fermie, tak aby były skuteczne.
2. Jednorazowe użycie igieł do iniekcji, tzn. jedna igła na miot lub na lochę będzie prawidłowe nawet w stadach o wysokim statusie zdrowotnym.
3. Zwierzęta chore powinny się odłączać od reszty i bezzwłocznie poddać leczeniu. Należy do tego celu zorganizować w chlewni kojec – izolatkę lub jeśli jest to możliwe oddzielne pomieszczenie.

Usuwanie padliny z chlewni

1. Padlina i odpady poporodowe są poważnym zagrożeniem epizootycznym. Należy ten element dobrze zorganizować w fermie, ponieważ niebezpieczne dla fermy są pojazdy odbierające padlinę.
2. Najlepszym rozwiązaniem jest zorganizowanie zsypu jednokierunkowego.
3. Obsługa fermy nie ma kontaktu z miejscem składowania tymczasowego i osobą pracującą na zewnątrz.
4. Padlina wrzucana jest do pojemnika lub na platformę obsługiwaną przez zewnętrzny środek transportu, który będzie mógł przewieźć padłę zwierzęta do miejsca, do którego dojedzie odbiorca padliny.

PRZESTRZEGAJ ZASAD

1. Wszystkie **zwierzęta** w chlewni muszą być **trwale oznakowane (kolczyk)**.
2. Liczba zwierząt w chlewni musi odpowiadać dokładnie liczbie zwierząt zgłoszonych do Agencji. Należy **prowadzić spis zwierząt** w chlewni.
3. Przed każdym wejściem i wyjściem z chlewni musi leżeć **mata dezynfekcyjna** - nieco szersza od tego wejścia. Mata **musi być stale wilgotna**, zlewana rozcieńczonym środkiem dezynfekcyjnym.
4. **Zużycie środka** dezynfekcyjnego **należy notować** w zeszycie lub na karcie dezynfekcji

Paragony i faktury za zakup środków dezynfekcyjnych należy **przechowywać** przy tej karcie.

5. Wszystkie **drzwi, bramy i okna** w chlewni muszą być **zamknięte** lub zabezpieczone przed dostępem zwierząt domowych i dzikich, w tym ptaków.

6. **Prowadzić książkę wejść i wyjść** do chlewni: data, godzina wejścia, godzina wyjścia osoba wizytująca i jej podpis i pieczętka. Do tego celu wystarczy prowadzić **zapisy w zwykłym zeszycie**.

7. **Prowadzić rejestr** wszystkich **środków transportu** poruszających się w gospodarstwie.

8. **Zmieniać buty i odzież** przed wejściem do chlewni.

9. Pasza przeznaczona dla świń musi być zabezpieczona przed dostępem zwierząt dzikich.

10. Osoby obsługujące świnie nie mogą pracować przy obsłudze zwierząt w innym gospodarstwie.

11. Na teren gospodarstwa nie wolno wprowadzić tusz i mięsa dzików.

12. Osoby polujące lub uczestniczące w polowaniach przez kolejne trzy dni po zakończeniu polowania nie mogą kontaktować się ze świniami.

13. Słoma i obornik muszą być zabezpieczone przed dostępem dzików.

14. Zapamiętaj, koła Twojego traktora i przyczepy są źródłem wirusa dla Twoich świń.